

DIDÀCTICA DE LA LENGUA ORAL I ESCRITA. TRASTORNS DEL LLENGUATGE 50006

FITXA DE L'ASSIGNATURA

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: Didàctica de la llengua oral i escrita. Trastorns del llenguatge

Titulació: Logopèdia

Tipus d'assignatura: Troncal () Obligatòria (X) Optativa ()

Crèdits ECTS¹: 4

Codi: 23870

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer els fonaments teòrics i els processos d'adquisició i producció de la llengua oral en l'àmbit escolar.
- Conèixer els fonaments teòrics i els processos d'adquisició i producció de la llengua escrita (primers aprenentatges de la lectura i l'escriptura).
- Analitzar i valorar els processos d'escriptura i lectura en l'etapa dels primers aprenentatges de la llengua escrita.
- Aplicar les estratègies adequades que donen suport al procés d'adquisició i producció de la llengua oral i escrita.
- Ser capaç d'integrar els diversos sabers que incideixen en els processos d'adquisició de la llengua oral i escrita: psicolingüística, lingüística, metodologies didàctiques...
- Comprendre i analitzar els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i interpretar les metodologies d'intervenció escolars.
- Ser capaç de treballar col·laborativament amb mestres i docents.
- Mostrar un bon domini del llenguatge oral i escrit formal en les llengües oficials pròpies de la comunitat autònoma on exerceix la professió.: registre, organització del discurs, expressió, coneixement gramatical, pronúncia, emissió i projecció de la veu, etc

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE

- a) Estratègies d'Ensenyament-Aprenentatge desenvolupades per la professora
- Classes magistrals.

¹ 1 crèdit ECTS= 25 hores (hores de treball a classe + hores de treball autònom)

- Classes pràctiques de literatura infantil i informàtica aplicada a la lectura i l'escriptura.
 - Preparació de dossiers de treball: lectures, orientacions per als treballs, materials d'anàlisi...
 - Presentació i anàlisi de vídeos on es presenten activitats reals d'ensenyament-aprenentatge de la llengua escrita.
 - Organització dels grups de treball.
 - Tutories orientades a coordinar els grups de treball derivats de les classes teòriques i de les classes pràctiques.
- b) Activitats que realitzaran els alumnes
- Assistència a les classes teòriques i pràctiques.
 - Lectures i recerca d'informació.
 - Participació en debats.
 - Elaboració i presentació d'un tema sobre llengua oral.
 - Elaboració i presentació d'un treball d'anàlisi sobre els primers aprenentatges de la lectura i l'escriptura.
 - Elaboració d'un treball sobre literatura infantil.
 - Elaboració d'un treball sobre informàtica aplicada als primers aprenentatges de la lectura i l'escriptura.
 - Participació en les tutories.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

A. BLOC TEÒRIC

I. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral

- 1.1. Característiques de la llengua oral i la relació entre l'oral i l'escrit.
- 1.2. L'aula com a espai comunicatiu: la llengua com a eina que permet comunicar-se i aprendre.
- 1.3. La interacció amb l'adult i entre iguals.

II. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

- 2.1. Llegir i escriure: activitats cognitives de construcció de significat.
- 2.2. Els models explicatius dels processos de lectura i escriptura i propostes metodològiques que se'n desprenen.
- 2.3. El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Els conceptes dels infants sobre la llengua escrita. Revisió de les diverses metodologies i perspectives actuals.
- 2.4. La regulació i l'autoregulació del procés d'aprenentatge.

B. BLOC PRÀCTIC

III. Coneixement i valoració de la producció de literatura infantil i la seva incidència en el treball amb els infants

- 3.1. Els llibres per a les primeres edats.
- 3.2. Les diverses manifestacions de la literatura oral i escrita.

IV. Les tecnologies educatives en el currículum lingüístic.

4.1. Programes informàtics que donen suport a la llengua escrita.

4.2. La recerca d'informació.

BIBLIOGRAFIA

Llengua oral

- Bigas, M., Correig, M. (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid, Síntesis.
- Ruiz Bikandi, U. (2000): Enseñar la lengua oral, dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, Uri Ruiz Bikandi (editora). Síntesis, Madrid.
- Ruiz Bikandi, U. (2000): La comprensión y la expresión orales, dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, Uri Ruiz Bikandi (editora). Síntesis, Madrid.
- Touch, J. (1979): *Lenguaje, conversación y educación: El uso curricular del habla en la escuela desde los siete años*. Buenos Aires, La Pleyade.
- Touch, J. (1987): *El lenguaje oral en la escuela*. Visor/MEC, Madrid.

Llengua escrita

- Barrio, J. L. (1999): “Les discussions sobre els mètodes”, *Perspectiva Escolar* 239, novembre
- Colomer, T., Camps, A. ((1995): *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona, Rosa Sensat/Edicions 62.
- Díez de Ulzurrun, A. (1998): *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista*. Vol I. Barcelona, Graó.
- Díez de Ulzurrun, A. (2000): *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista*. Vol II. Barcelona, Graó.
- Fons, M. (1999): *Llegir i escriure per viure. Alfabetització inicial i ús real de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona, Ed. La Galera.
- Goodman, D. (1982): El proceso de lectura: consideraciones a través de las lenguas y del desarrollo, dins *Nuevas perspectivas sobre los procesos de lectura y escritura*. E. Ferreiro i M. Gómez, coord. México, Siglo XXI,
- Prat, A. (2005): “Llegir: sempre igual, sempre diferent”, *Perspectiva Escolar* 294, abril.
- Solé, I. (2001): *Estrategias de lectura*. Barcelona, Graó/ICE UAB.
- Teberosky, A. (2001): *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona, Vicens Vives.
- Tolchinsky, L. (1990): Lo práctico, lo científico y lo literario: Tres componetes en la noción de “alfabetismo”, *CL&E* 6.

Literatura infantil

- Colomer, T. (2001): Llibres infantils a l'aula, dins A. Teberosky: *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona, Vicens Vives.

Colomer, T. (2005): Escuelas, lectores y libros, dins *Andar entre libros*. México. Fondo de Cultura Económica.

Duran, T. (1985): Veure i mirar, Faristol 0, pp. 17-29

Informàtica

Articles 15, Ordinadors per aprendre llengües. Monogràfic. Abril 1998.

Prat, À., Vilà, N. (2000): “Las habilidades de lectura y escritura: un antes y un después”, Textos 24, pp. 47-57.

Vilà, N., Prat, À. (1996): “Fer servir l'ordinador a cicle inicial de primària en el currículum de llengua”, Guix 219, pp. 45-51.

AVALUACIÓ

Per a l'avaluació final es tindrà en compte la participació, l'elaboració de les tasques assignades i els exàmens.

- Recerca d'informació i lectures
- Participació en debats
- Elaboració dels treballs
- Examen

PLANTILLA DE L'ASSIGNATURA

Temes o blocs temàtics	Competències que es desenvoluparan (del Perfil de Competències de la Titulació)	Metodologies docents d'ensenyament-aprenentatge (incloure activitats presencials i no presencials)	Indicadors de les competències que demostrin el seu assoliment.	Procediments d'avaluació i ponderació		Estimació d'hores dedicades a l'assignatura	
				Proced.	Pond.	Professor ²	Alumne ³

² **Hores professors:** Inclou hores presencials a l'aula, preparació de materials, tutories i avaluació dels estudiants.

³ **Hores estudiants:** Inclou hores presencials a l'aula , tutories, treball autònom.

Desenvolupament dels temes

TEMA 1

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral

Metodologia i pla de treball

El pla de treball de l'assignatura s'ha dissenyat combinant aspectes teòrics i pràctics amb una metodologia activa, d'implicació directa de l'alumnat en el desenvolupament de cada tema de l'assignatura.

Feina a classe:

Explicacions col·lectives del professorat a tot el grup per tal de presentar el tema, presentar les lectures que s'hauran de fer i els exercicis que s'hauran de resoldre; donar informacions; presentar el pla de treball; dirigir i coordinar les posades en comú...

Treball en grup dels alumnes per preparar les trobades del grup (elaborar continguts, repartiment de tasques, priorització de les tasques); elaborar materials, llegir i analitzar articles, preparar presentacions a la resta del grup; posades en comú davant de la resta de companys i debat, si s'escau, dels temes treballats...

Feina en d'altres espais de la facultat

Realització dels treballs en grup cooperatiu: anàlisi de situacions, de recerca de materials, d'elaboració de propostes... a la biblioteca, a l'aula d'informàtica, a la sala de revistes ...

Sistema d'avaluació i seguiment

El seguiment continuat de l'assignatura es fa per mitjà de treballs elaborats fora i dins de la classe, d'exposicions orals dels alumnes, d'observacions sobre la participació, etc. Aquestes tasques sovint tenen un valor d'avaluació formativa i serveixen per matisar la nota de l'avaluació final. Els criteris que es tindran en compte són:

- la competència oral
- la capacitat de síntesi
- la capacitat de comunicació
- la capacitat de gestió en grups
- la capacitat d'autoavaluació
- els coneixements dels continguts treballats

Calendari Tema 1	
Dimarts 21 de febrer Sessió de presentació conjunta	Divendres 24 de febrer Organització dels grups de treball i explicació del funcionament
Dimarts 28 de febrer Treball en grup	Divendres 3 de març Treball en grup
Dimarts 7 de març Treball en grup	Divendres 10 de març Treball en grup
Dimarts 14 de març Presentació de treballs	Divendres 17 de març Presentació de treballs
Dimarts 21 de març Avaluació del procés	

Documents de treball

1. La regulació del procés del grup de treball

Didàctica de la llengua		
Organització del procés L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral Dates: del 21/2 al 21/3 Nom: _____ Grup: _____		
Treball individual	Treball en petit grup	Treball en gran grup
Descripció de la tasca	Descripció de la tasca	Descripció de la tasca
Temps i rendiment	Temps i rendiment	Temps i rendiment

Pauta d'observació de les presentacions

Aspectes a tenir en compte	
A nivell personal	- Emissió (articulació, dicció, volum...) - Comunicació amb els receptors - Competència lingüística - Adequació - Claredat de la intervenció - Ventall de llengua (lèxic, estructures...)
A nivell de grup	- Presentació de la informació - Organització de la informació

2. Pautes d'observació i avaluació de les presentacions

	Transmissió de continguts
--	---

	Personal	Grup
Punts forts	1 2 3	1 2 3
Punts febles	1 2 3	1 2 3

TEMA 2

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

Metodologia i pla de treball

El pla de treball s'ha dissenyat combinant aspectes teòrics i pràctics amb una metodologia activa, d'implicació directa de l'alumnat en el desenvolupament de cada tema de l'assignatura.

Feina a classe:
Explicacions col·lectives del professorat a tot el grup per tal de presentar el tema.
Presentacions dels treballs d'observació i d'anàlisi encarregats que complementen la teoria d'aquesta part de l'assignatura.
Feina en d'altres espais de la facultat
Realització dels treballs en grup cooperatiu: anàlisi de situacions, de recerca de materials, d'elaboració de propostes... → Atenció continuada als materials penjats al campus virtual .

Continguts

- Història de l'alfabet
- Llengua escrita i societat alfabetitzada
- Els conceptes de lectura i escriptura
- Models explicatius dels processos de lectura i escriptura
- El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura des d'una perspectiva constructivista
- Els mètodes d'ensenyament de la lectura i l'escriptura i propostes metodològiques

→ Algunes de les sessions seran conjuntes, amb els dos grups a la mateixa classe.

Aquesta part de l'assignatura ens portarà fins a la **primera setmana de maig**.

Sistema d'avaluació i seguiment

El seguiment continuat de l'assignatura es fa per mitjà de **treballs elaborats fora i dins de la classe**, d'exposicions orals dels alumnes, d'observacions sobre la participació, etc. Aquestes tasques sovint tenen un valor d'avaluació formativa i serveixen per matisar la nota de l'avaluació final.

Els criteris que es tindran en compte són:

- la competència oral
- la capacitat de síntesi
- la capacitat de comunicació
- la capacitat de gestió en grups
- la capacitat d'autoavaluació
- els coneixements dels continguts treballats

Al campus virtual podeu trobar la descripció del treball que s'encomanarà, tot i que s'acabarà de perfilar a les classes teòriques.

Calendari Tema 2	
Dimarts 28 de març Història de l'alfabet → p.p ➤ <i>article J. Tusón (campus virtual)</i>	Divendres 31 de març Llengua escrita i societat alfabetitzada → p.p ➤ <i>Article de la Tolchinsky (c. virtual)</i>
Dimarts 4 d'abril El joc dels indicis → material del joc	Divendres 7 d'abril El paper del lector → p.p <u>El treball per grups</u>
Dimarts 18 d'abril La lectura	Divendres 21 d'abril Els processos d'escriptura:el model de Flower i Hayes
Dimarts 25 d'abril Els processos d'escriptura	Divendres 28 d'abril Les etapes d'escriptura
Dimarts 2 de maig Tutories treball	Divendres 5 de maig Tutories treball
Dimarts 9 de maig Tutories treball	Divendres 12 de maig Visualització vídeo: fem una notícia
Dimarts 16 de maig Els mètodes	Divendres 19 de maig Activitats i etapes d'escriptura Lliurament del treball
Dimarts 23 maig Organització de les exposicions	Divendres 26 de maig Presentació de treballs
Dimarts 30 de maig Presentació de treballs	Divendres 2 de juny

Pauta d'observació de les presentacions

Aspectes a tenir en compte		
A nivell personal	- Emissió (articulació, dicció, volum...) - Comunicació amb els receptors	- Adequació - Claredat de la intervenció
	Competència lingüística	Ventall de llengua (lèxic, estructures...)
A nivell de grup	- Presentació de la informació - Organització de la informació - Transmissió de continguts	

2. Pautes d'observació i avaluació de les presentacions

	Personal	Grup
Punts forts	1	1
	2	2
	3	3
Punts febles	1	1
	2	2
	3	3